

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

CUMALİ ASLAN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2014/17696)

Karar Tarihi: 12/1/2017

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Engin YILDIRIM
Üyeler : Recep KÖMÜRCÜ
Celal Mümtaz AKINCI
Muammer TOPAL
Recai AKYEL
Raportör Yrd. : Gökçe GÜLTEKİN
Başvurucular : 1. Cumali ASLAN
2. Cuma ASLAN
3. Veysi ASLAN
Vekili : Av. Lütfü POLAT

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvurucuların yakınlarına karşı işlenen kasten öldürme suçuna ilişkin yürütülen soruşturma ve açılan kamu davasının dokuz yılı aşkın bir süredir devam etmesi nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 11/11/2014 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:
8. Başvurucuların kardeşi ve babası olan Halil Aslan 9/3/2007 tarihinde öldürülmüş ve Siverek Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülen soruşturma sonucunda 2/8/2007 tarihli iddianameyle şüpheliler M.A., R.A ve M.A hakkında Siverek Ağır Ceza Mahkemesinin E.2007/135 sayılı dosyasında kamu davası açılmıştır. Siverek Cumhuriyet Başsavcılığının 3/8/2008 tarihli iddianamesiyle ise şüpheli İ.A. hakkında Siverek Ağır Ceza Mahkemesinin E.2007/136 sayılı dosyasında kamu davası açılmıştır.
9. Siverek Ağır Ceza Mahkemesinin 8/8/2007 tarihli kararıyla aralarında hukuki ve fiilî bağlantı olduğu gerekçesiyle davaların birleştirilmesine ve yargılamanın 2007/135 sayılı dava dosyasında yürütülmesine karar verilmiştir. Sonrasında 22/1/2008 tarihli iddianameyle

kasten insan öldürme, kasten yaralama, taksirle yangına sebebiyet verme, ruhsatsız silah bulundurma suçlarını işlediği iddiasıyla şüpheli M.A. hakkında kamu davası açılmış; Mahkemenin 22/1/2008 tarihli kararıyla bu dava Mahkemenin E.2007/135 sayılı dava dosyasında birleştirilmiştir.

10. Siverek Cumhuriyet Başsavcılığının 9/11/2009 tarihli ek iddianamesiyle şüpheli M.A. hakkında tehdit suçunu işlediği iddiasıyla kamu davası açılmıştır.

11. Mahkemenin 19/11/2009 tarihli kararında, meydana gelen olay şöyle özetlenmiştir:

"Sanık R.A.'nın bakkal dükkanında hırsızlık olayı gerçekleşmesi üzerine, bu şahısların hırsızlık olayını kimin gerçekleştirdiği hususunda yaptıkları araştırma sonucunda, şüphelendikleri müşteki D.A.'nın kardeşi C.A.'nın bu hırsızlık olayını gerçekleştirebileceğini düşündüklerini, 9/3/2007 günü saat 19:00 sıralarında sanık M.A.'nın ve kardeşi İ.A.'nın müşteki D.A. ile yolda karşılaştıkları ve konuşmak için hırsızlık olayının meydana geldiği dükkana geldikleri, dükkanda hırsızlık olayı ile ilgili olarak müşteki D. A. ile sanıklar M.A., R.A., ve İ.A.'nın konuştukları, müşteki D.A.'nın hırsızlık olayını kendisinin gerçekleştirmedeğini, ancak R.İ.'nin yapmış olabileceğini ifade ettiği, bunun üzerine İ.A.'nın D.A. ile R.İ.'yi yüzleştirmek için dükkana getirdikleri, bu kişilerin tartıştıkları, bu sırada olay yerine sanık M.A.'nın geldiği, sanık M.A.'nın D.A.'yı içeri çektiği, dükkanda sanıkların D.A.'yı tekme tokat ve ele geçirilemeyen sopalarla vurdukları, bu sırada M. A.'nın müşteki D.A.'nın "silah almaya gidiyorum, seni öldüreceğim" demek suretiyle dükkandan ayrıldığı, bu sırada müşteki D.A.'nın babası Veysi Aslan'ı arayarak olayı anlattığı, Veysi Aslan'ın da Siverekte olan kardeşi Halil Aslan'ı arayarak olay yerine gitmesini istediği, maktul Halil Aslan'ın yanında tanık S.K. olduğu halde saat 20:00 sıralarında olayın geçtiği dükkana geldiği, maktulün dükkana geldiği sırada sanık M.A.'nın da dükkana dönmüş olduğu, maktul ile sanıkların müşteki D.A.'nın hırsızlık yapıp yapmadığı hususunda tartışmaya başladıkları, bir müddet sonra tartışmanın kavgaya dönüştüğü, sanıklardan R.A., M.A., M.A. ve İ.A.'nın maktul Halil Aslan'ı dövmeye başladıkları, kavga sırasında maktul Halil Aslan'ın M.A.'ya tokat attığı, bunu gören R.A.'nın maktulü kastederek vurun öldürün gibi sözler söylediği, R.A.'nın sözünden etkilenen sanık M.A.'nın dükkanın kapısının yanına çekilerek dükkandan ayrıldığı sırada getirdiği ruhsatsız tabanca ile Halil Aslan'ı hedef gözeterek ateş ederek öldürdüğü, maktul Halil Aslan'ın vurulmasından sonra bu sanıkların hep birlikte maktulü sürükleyerek dükkandan dışına çıkardıkları, olay muhalinden uzaklaşmak istedikleri, dükkandan darabalarını indirerek uzaklaştıkları sırada elektriğe bağlı olarak çalışan sobanın bu sanıkların telaşı sonucu devrildiği, ve dükkanda içerisinden dışarıya ve çevre için tehlike arz etmeyecek şekilde bir kısım dükkanda eşyasının yanmasına sebebiyet verdiği, bu yangının gelen itfaiye görevlilerince söndürüldüğü, olaydan sonra kaçan ve yakalama emirlerine rağmen M.A., R.A. ve İ.A.'nın yakalanıp savunmalarının alınmadığı, olay yerinde ele geçirilen kovan ve merminin M.A.'nın teslim ettiği tabancadan atıldığı tespit edildiği, her ne kadar sanık M.A.'nın maktulü kendisinin ateş ederek öldürdüğünü beyan etmiş ise de, bu beyanı kardeşini adama öldürme suçundan cezalandırmadan kurtarmaya yönelik olduğunu iddia ettiği anlaşılmıştır."

12. Mahkemenin 19/11/2009 tarihli kararıyla sanıklar M.A., R.A ve İ.A hakkında kasten insan öldürme, kasten yaralama, taksirle yangına sebebiyet verme, tehdit, 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun'a muhalefet suçları yönünden açılan kamu davalarının ayrılmasına karar verilmiştir. Sanık M.A.'nın Halil Aslan'ı öldürdüğü, müşteki D.A.'ya karşı kasten yaralama suçunu işlediği kabul edilerek yaklaşık 26 yıl 6 ay hapis cezasıyla cezalandırılmasına; taksirle yangına sebep olma suçundan beraatine karar verilmiştir. Diğer sanık M.A.'nın ise Halil Aslan'ın kasten öldürülmesine yardımcı olduğu, müşteki D.A.'ya karşı kasten yaralama suçunu işlediği, suç üstlenme suçunu işlediği gerekçesiyle yaklaşık on bir yıl hapis cezasıyla cezalandırılmasına; taksirle yangına sebep olma suçundan ise beraatine karar verilmiştir.

13. Temyiz üzerine Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 17/2/2011 tarihli kararıyla aynı müteveffa ve mağdura yönelik öldürme ve yaralama suçunun failleri olarak yargılanan ve aralarında menfaat çatışması bulunan sanıklar M.A. ve M.A.nın ayrı ayrı müdafiler tarafından temsil edilmeleri gerekirken aynı müdafî tarafından temsil edilmeleri suretiyle 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 38. maddesi ile 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 152. maddesine aykırı karar verildiği, genel güvenliğin taksirle tehlikeye sokulması suçu yönünden verilen beraat kararının da bu nedenle irtibatlı olduğu belirtilerek hüküm bozulmuştur.

14. Bozmaya uyularak yürütülen yargılamada Mahkemenin 20/6/2013 tarihli kararıyla İ.A hakkında kasten insan öldürme, kasten yaralama, taksirle yangına sebebiyet verme, tehdit, 6136 sayılı Kanun'a muhalefet suçları yönünden açılan kamu davalarının ayrılmasına, sanık M.A.nın beraatine, sanık R.A. hakkında açılan davanın ölüm nedeniyle düşürülmesine karar verilmiştir. Sanık M.A.nın, Halil Aslan'ı öldürdüğü, müşteki D.A.ya karşı tehdit ve kasten yaralama suçlarını işlediği, ruhsatsız silah bulundurma suçunu işlediği kabul edilerek yaklaşık 26 yıl 6 ay hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar verilmiştir. Diğer sanık M.A.nın ise, Halil Aslan'ın kasten öldürülmesine yardımcı olduğu, müşteki D.A.ya karşı kasten yaralama suçunu işlediği, ayrıca suç üstlenme suçunu işlediği gerekçesiyle yaklaşık on bir yıl hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar verilmiştir.

15. Temyiz üzerine hüküm, Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 14/10/2014 tarihli kararıyla sanık M.A. yönünden onanmıştır. Diğer sanık M.A.nın kasten öldürmeye yardım etmek suçunu işlediği yönünde her türlü şüpheden uzak kesin ve inandırıcı delil bulunmadığı, müstakil olarak kasten yaralama suçunun işlendiği, genel güvenliğin taksirle tehlikeye sokulması suçundan hüküm kurulmadığı, bu suçla ilgili dava zamanaşımı süresi içinde karar verilebileceği belirtilerek hüküm bozulmuştur.

16. Mahkemece bozmaya uyularak yürütülen yargılamada 29/1/2015 tarihli kararlar sanıkların genel güvenliğin taksirle tehlikeye sokulması suçundan beraatine karar verilmiştir. M.A. ise kasten yaralama suçundan 3 ay 10 gün hapis cezasıyla cezalandırılmıştır.

17. Karar temyiz edilmiş olup inceleme devam etmektedir.

18. Öte yandan ayırma kararı sonrasında Mahkemenin 14/2/2014 tarihli kararıyla İ.A.nın beraatine karar verilmiş, temyiz edilmeyen karar kesinleşmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

19. 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "*Kasten öldürme*" kenar başlıklı 81. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bir insanı kasten öldüren kişi, müebbet hapis cezası ile cezalandırılır."

20. 5237 sayılı Kanun'un "*Kasten yaralama*" kenar başlıklı 86. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Kasten başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

21. Mahkemenin 12/1/2017 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

1. Başvurucuların İddiaları

22. Başvurucular, yakınlarının ölümü nedeniyle açılan kamu davasının başvuru tarihi itibarıyla yaklaşık sekiz yıldır devam etmesi nedeniyle Anayasa'nın 36. maddesinde tanımlanan adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüşler ve tazminat talebinde bulunmuşlardır.

2. Değerlendirme

23. Başvuru formu ve ekleri incelendiğinde başvurunun kasten öldürme suçu ile ilgili yürütülen ceza soruşturması ve kovuşturması ile ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Bu nedenle başvuru sahiplerinin tüm iddiaları Anayasa'nın 17. maddesi ile ilişkili görülerek bu kapsamda değerlendirilmiştir.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

24. Başvuru sahiplerinin, kasten öldürme sonucunda gerçekleşen ölüm nedeniyle sadece ceza soruşturmasına yönelik şikâyetlerinin bulunduğu görülmekte olup bu şikâyetler açısından Anayasa'nın 17. maddesinde düzenlenen yaşam hakkı kapsamında devletin yerine getirmek zorunda olduğu pozitif yükümlülüklerin usule ilişkin boyutu, yaşanan ölüm olayının tüm yönlerinin ortaya konulmasına ve sorumlu kişilerin belirlenmesine imkân tanıyan etkili bir soruşturma yürütülmesini gerektirmektedir (*Sadık Koçak ve diğerleri*, B. No: 2013/841, 23/1/2014, § 94).

25. Devletin doğal olmayan her ölüm olayında gerçekleşen ölümün sebebini ve varsa sorumlularını ortaya çıkarmaya yönelik etkili bir soruşturma yapmamış olması, soruşturma yükümlülüğünün ihlalini doğurabilir. Zira bu tür olaylarda etkili bir soruşturma yürütülmesi, yaşam hakkını korumak için ihdas edilen yasal ve idari çerçevenin etkili bir şekilde uygulanmasının güvencesini oluşturmaktadır (*Filiz Aka*, B. No: 2013/8365, 10/6/2015, § 26).

26. Açıklanan nedenlerle açıkça dayanaktan yoksun olmadığı görülen ve etkili bir soruşturma ve kovuşturma yürütülmemesi suretiyle Anayasa'nın 17. maddesinin ihlal edildiğine dair iddialar içeren başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

27. Kabul edilebilirlik incelemesinde de ifade edildiği gibi Anayasa'nın 17. maddesinde düzenlenen yaşam hakkı kapsamında devletin yerine getirmek zorunda olduğu pozitif yükümlülüklerin usule ilişkin boyutu; doğal olmayan her ölüm olayının tüm yönlerinin ortaya konulmasına, sorumlu kişilerin belirlenmesine ve gerekiyorsa cezalandırılmasına imkân tanıyan etkili bir soruşturmanın yürütülmesini gerektirmektedir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, B. No: 2012/752, 17/9/2013, § 54). Soruşturmanın etkililik ve yeterliliğini temin adına soruşturma makamlarının resen harekete geçmesi ve ölüm olayını aydınlatabilecek, sorumluların tespitine yarayabilecek bütün delillerin toplanması gerekmektedir. Soruşturmada ölüm olayının nedenini veya sorumlu kişilerin ortaya çıkarılması imkânını zayıflatan bir eksiklik, etkili soruşturma yürütme kuralıyla çelişme riski taşır (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 57, *Sadık Koçak ve diğerleri*, § 94).

28. Yukarıda sayılanlara ilave olarak, yürütülecek soruşturmalarda makul bir hızda gerçekleştirilme ve özen gösterilme zorunluluğu da zımnen mevcuttur. Elbette ki bazı özel durumlarda soruşturmanın veya kovuşturmanın ilerlemesine engel olan unsurlar ya da güçlükler bulunabilir. Ancak bir soruşturmada ve devamında yapılan kovuşturmada yetkililerin hızlı hareket etmeleri, yaşanan olayların daha sağlıklı bir şekilde aydınlatılabilmesi, kişilerin hukukun üstünlüğüne olan bağlılığını sürdürmesi ve hukuka aykırı eylemlere hoşgörü gösterildiği ya da kayıtsız kalındığı görünümü verilmesinin engellenmesi açısından kritik bir öneme sahiptir (*Deniz Yazıcı*, B. No: 2013/6359, 10/12/2014, § 96).

29. Kamu gücünün kullanımı sonucu gerçekleşen ölümlerin daha sıkı bir şekilde incelenmesi gerekmele birlikte başvuru konusu olaydaki gibi doğal olmayan ölüm olaylarında olası cezai sorumluluğun tespiti adına, soruşturma sonrasında kovuşturma

aşamasına geçildiği durumlarda ilk derece mahkemesi önündeki yargılama aşaması dâhil bütün sürecin de 17. maddenin gereklerine cevap verebilecek nitelikte olması gerekmektedir (Benzer yöndeki AİHM kararları için bkz. *Ali ve Ayşe Duran/Türkiye*, B. No: 42942/02, 8/4/2008, § 61, *Öneryıldız/Türkiye* [BD], B. No: 48939/99, 30/11/2004, §§ 95, 96). Böylece derece mahkemeleri mağdur olan kişilerin yaşam hakkına ve maddi ve manevi varlığına karşı yapılan saldırıların cezasız bırakılmamasını teminat altına alabilecektir (*Sadık Koçak ve diğerleri*, § 77).

30. Anayasa Mahkemesinin bu konudaki kararlarında sıklıkla belirtildiği üzere yaşam hakkı kapsamında yürütülmesi gereken ceza soruşturmalarının amacı, yaşam hakkını koruyan mevzuat hükümlerinin etkili bir şekilde uygulanmasını ve vuku bulan ölüm olayında varsa sorumluları ve sorumluluklarını tespit etmek üzere adalet önüne çıkarılmalarını sağlamaktır. Bu, bir sonuç yükümlülüğü değil uygun araçların kullanılması yükümlülüğüdür. Anayasa'nın 17. maddesi başvuru sahiplerine belirli bir suç nedeniyle üçüncü tarafların yargılanmalarını ya da cezalandırılmalarını sağlama hakkı vermekle birlikte bu, tüm yargılamaların mahkûmiyetle ya da bir ceza kararıyla sonuçlandırılması yükümlülüğünün öngörüldüğü anlamına da gelmemektedir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 56).

31. Temel anlayış bu yönde olmakla birlikte derece mahkemelerinin, yaşamı tehlikeye soktuğu açık olan eylemlerin ve maddi ve manevi varlığa yönelik ağır saldırıların cezasız kalmalarına imkân vermemeleri de gerekmektedir (*Filiz Aka*, § 32).

32. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi tarafından ele alınması gereken önemli bir diğer husus da derece mahkemelerinin, bu tür olaylara ilişkin yürüttükleri yargılamalarda bir sonuca varırken Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği seviyede derinlik ve özenle bir inceleme yapıp yapmadıklarını ya da ne ölçüde yaptıklarını değerlendirmektir. Zira derece mahkemeleri tarafından bu konuda gösterilecek hassasiyet, yürürlükteki yargı sisteminin daha sonra ortaya çıkabilecek benzer yaşam hakkı ihlallerinin önlenmesinde sahip olduğu önemli rolün zarar görmesine engel olacaktır (*Cemil Danışman*, B. No: 2013/6319, 16/7/2014, § 110).

33. Başvurucular; yakınları Halil Aslan'ın kasten öldürme suçu sonucunda 9/3/2007 tarihinde yaşamını yitirdiğini, davanın olgularında ve yasal konularda bir karmaşıklık olmadığını, yargılama organlarınca süratli bir yargılama yapılmaması sonucu davanın başvuru tarihi itibarıyla yaklaşık sekiz yıldır devam ettiğini belirterek makul sürede bir yargı kararı elde etme hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir.

34. Başvuru konusu olayda Siverek Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından başvuru sahiplerinin babası ve kardeşinin 9/3/2007 tarihinde öldürülmesinin ardından başlatılan soruşturma sonucunda 2/8/2007 tarihli iddianameyle şüpheliler M.A., R.A ve M.A hakkında 3/8/2008 tarihli iddianameyle şüpheli İ.A. hakkında 22/1/2008 tarihli iddianameyle ise şüpheli M.A. hakkında kamu davası açıldığı, farklı tarihlerde açılan davaların Mahkemece birleştirilmesine karar verildiği, soruşturma ve ilk derece yargılaması aşamasında olay yeri inceleme ve keşif tutanağı, müteveffaya ait ölü muayene ve otopsi tutanağı temin edildiği görülmektedir. İlk Derece Mahkemesinin olaydan yaklaşık 2 yıl 8 ay sonra 19/11/2009 tarihinde verdiği hüküm, temyiz üzerine Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 17/2/2011 tarihli kararıyla bozulmuştur. Bozmaya uyularak yürütülen yargılama sonucunda bozma kararından yaklaşık 2 yıl 4 ay sonra 20/06/2013 tarihinde verilen hüküm, Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 14/10/2014 tarihli kararıyla sanık M.A. yönünden onanmış; diğer sanık M.A. yönünden ise bozulmuştur. Bozmaya uyularak yürütülen yargılama sonucu 29/1/2015 tarihinde verilen hüküm temyiz edilmiş olup temyiz incelemesi yaklaşık iki yıldır devam etmektedir.

35. Anayasa Mahkemesi; kural olarak doğal olmayan bir ölüm olayı sonrasında başvuru sahiplerinin yakınının öldüğü gün resen ceza soruşturmasının açıldığı, titiz ve hızlı bir çalışma sonucunda elde edilen deliller ışığında soruşturma ve ilk derece yargılama

makamlarının olayların seyrini aydınlatmak istediğinden kuşku duyulmadığı, yürütülen soruşturmanın ölüm nedenlerini kesin olarak saptamaya ve sorumlu kişilerin cezalandırılmasına imkân verdiği kanısına vardığı durumlarda -yürütülen soruşturmanın ve davaların derinliği ve ciddiyeti üzerinde etki gösterecek nitelikte bir eksikliğin bulunmaması koşuluyla- yürütülen soruşturmanın ve alınan kararların yetersiz veya çelişkili olduklarının ileri sürülemeyeceğini kabul etmektedir (*Sadık Koçak ve diğerleri*, § 95).

36. Bununla birlikte soruşturmayı sağlayacak bir başvuru yolunun sadece hukuken mevcut bulunması yeterli olmayıp bu yolun uygulamada fiilen de etkili olması ve başvuru makamının ihlal iddiasının özünü ele alma yetkisine sahip bulunması gereklidir. Başvuru yolunun ancak bir hak ihlali iddiasını önleyebilme, devam etmekteyse sonlandırabilme veya sona ermiş bir hak ihlalini karara bağlayabilme ve bunun için uygun bir tazminat sunabilme imkânını buldurması hâlinde etkililiğinden söz etmek mümkün olabilir (*Tahir Canan*, § 26)

37. Somut olayda başlangıçta Başsavcılık soruşturması ve İlk Derece Mahkemesi yargılaması aşamasında, yeterli derinlik ve titizlikte bir çalışma yürütüldüğü görülebilmekle birlikte İlk Derece Mahkemesince olaydan yaklaşık 2 yıl 8 ay sonra verilen karara ilişkin temyiz başvurusunun yaklaşık 1 yıl 3 ay sonra karara bağlandığı ve sadece 5237 sayılı Kanun'un 152. maddesinde düzenlenen "*şüpheli veya sanığın birden fazla olması hâlinde savunma*" hükümlerinin hatalı bir şekilde olayda uygulanması gerekçesiyle kararın bozulduğu görülmektedir. Bozma sonrası yapılan ikinci yargılamada yaklaşık 2 yıl 4 ay sonra İlk Derece Mahkemesi aynı sonuca ulaşmış ve bu karar da yaklaşık 1 yıl 4 ay sonra 14/10/2014 tarihli kararla kısmen bozulmuştur. Bozmaya uyularak yapılan yargılama sonucunda 29/1/2015 tarihinde İlk Derece Mahkemesi karar vermiş, anılan karar da temyiz edilmiştir.

38. Başvuru konusu yargılamada üç defa yapılan temyiz incelemesinin toplamda beş yıla yakın sürmesinin Yargıtay ilgili Dairesinin iş yükünden kaynaklanmış olabileceği anlaşılmakla birlikte Anayasa'nın 36. maddesi, hukuk sisteminin davaları makul bir süre içinde karara bağlama yükümlülüğü de dâhil olmak üzere adil yargılama koşullarını yerine getirebilecek biçimde düzenlenmesi sorumluluğunu devlete yüklemektedir (*Güher Ergun ve diğerleri*, B. No: 2012/13, 2/7/2013, § 44). Bu kapsamda bazı istisnai hususlar dışında personel ve yargıç sayısındaki yetersizlik ve iş yükü ağırlığı nedeniyle yargılamada makul sürenin aşılması durumunda da yetkili makamların sorumluluğu gündeme gelmektedir (*Selahattin Akyıl*, B. No: 2012/1198, 7/11/2013, § 55).

39. Somut olayda yaşanan gecikmeler nedeniyle dokuz yıldan uzun süren yargılamanın -verilen kararın sonucunun ne olduğunun önemi olmaksızın- özelde babalarını ve kardeşlerini kaybeden başvuru sahiplerinin davanın hızla sonuçlandırılmasındaki menfaatinin niteliği dikkate alındığında başlı başına toplumdaki bireylerin hukukun üstünlüğüne olan bağlılığını sürdürmesi ve hukuka aykırı eylemlere hoşgörü gösterildiği ya da kayıtsız kalındığı görünümü verilmesinin engellenmesi açısından yeterli hız ve özende yürütülmediği sonucuna ulaşılmıştır. Başvuru formunda, hissiyatları "*yakınlarının faillerini kısmen de olsa öğrenebilmişlerse de bu yargılama neticesinde sekiz yıllık bir süre boyunca mahkeme süreciyle uğraştıkları ve faillerin belirlenmesi noktasında manevi olarak zarar gördükleri*" ifadeleriyle dile getirilmiştir.

40. Bu tespitler bir bütün olarak değerlendirildiğinde somut olayda, soruşturma makamlarının resen harekete geçmesi ve gerekli tüm delilleri elde etmesi sonucu makul bir süre içinde kovuşturma aşamasına geçildiği, Savcılık soruşturması ve ilk derece yargılaması aşamasında ölüm olayının tüm yönlerinin ortaya konulmasına, sorumlu kişilerin belirlenmesine ve cezalandırılmasına imkân tanıyan bir sürecin işlediği görülmektedir. Fakat temyiz talebi sonrasında yürütülen kovuşturmanın makul bir özen ve hızla gerçekleştirildiğini

söylemek mümkün değildir. İki dereceli yargılama sürecinde başvuruçuların davanın hızlı ve etkili bir şekilde sonuçlanmasındaki menfaati ve gecikmesinde hiçbir dahlinin olmaması, davanın az sanıklı olması ve çok karmaşık olmaması gibi hususlar gözönünde bulundurulduğunda dokuz yılı aşan soruşturma ve kovuşturma süresinin makul olmadığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bir bütün olarak yargılama sürecinin, Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği hız ve yeterlilikte olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

41. Açıklanan nedenlerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının gerektirdiği etkili soruşturma yürütme yükümlülüğünün ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

c. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

42. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvuruçunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir.

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuruçucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

43. Başvuruçular, yaşam hakkının ihlali nedeniyle 25.000 TL maddi ve 50.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuşlardır.

44. Somut olayda Anayasa'nın 17. maddesinin usule ilişkin boyutunun ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

45. Başvuruçuların yakınlarının ölümü hakkında etkili ve caydırıcı bir ceza soruşturması ve kovuşturması yürütülmemesi nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle telafi edilemeyecek ölçüdeki manevi zararları karşılığında -somut olayın özellikleri dikkate alınarak- başvuruçulara müştereken net 20.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Anayasa Mahkemesinin maddi tazminata hükmedebilmesi için başvuruçuların uğradığını iddia ettikleri maddi zarar ile tespit edilen ihlal arasında illiyet bağı bulunmalıdır. Başvuruçuların bu konuda herhangi bir belge sunmamış olması nedeniyle maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

46. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 206,10 TL harç ve 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.006,10 TL yargılama giderinin başvuruçulara müşterek olarak ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Yaşam hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA**,

B. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının usul boyutunun **İHLAL EDİLDİĞİNE**,

C. Başvuruçulara müştereken net 20.000 TL manevi tazminat **ÖDENMESİNE**, tazminata ilişkin diğer taleplerin **REDDİNE**,

Başvuru Numarası : 2014/17696
Karar Tarihi : 12/1/2017

D. 206,10 TL harç ve 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.006,10 TL yargılama giderinin BAŞVURUCULARA MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvuru sahiplerinin Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına (Tebliğname No.3-2015/101128) GÖNDERİLMESİNE,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 12/1/2017 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
Recai AKYEL

